

Morir a la cinquena galeria

Una prova pericial de Jordi P. el tractava com a malalt mental i drogaaddicte. Malgrat això, no va ser traslladat a un centre de rehabilitació. Llargament internat en la cinquena galeria de Carabanchel, Jordi P. moria de tuberculosi fa escasses setmanes.

Àngels Pera

Prova pericial de Jordi P. (extracte).

«Jordi P. neix després d'un part difícil, la duració del qual, la seva mare l'estima en tres dies i mig.

Fins els 14 anys, es mostra com un nen inquiet, però segueix bé els estudis (de fet, va arribar fins al sisè de Batxillerat).

Entre els 9 i els 10 anys comença a realitzar petits robatoris de forma compulsiva, sense aprofitar-ne, la majoria de les vegades, el producte.

A 14 anys apareixen actuacions d'exhibicionisme que acaben amb l'internament del pacient a l'Hospital Psiquiàtric d'Homes, de Sant Boi, on rep el següent tractament: Nemactil, Artane i Eutimox. En el cas de Jordi P., aquest afirma haver patit dolors i espasmes que es suposen produïts per Artane, medicament que s'acostuma a administrar als afectats per la malaltia de Parkinson. Davant aquestes molèsties, el pacient, sense coneixement mèdic, s'apropia en el mateix sanatori de diverses caixes d'Artane i se'l pren en grans dosis, fet que va produir, en part, l'inici de la seva futura toxicomania.

Atenent a les peticions de Jordi, els seus pares decideixen treure'l de l'Hospital Psiquiàtric i dur-lo a casa seva, d'on es fuga una temporada. En aquest període s'incrementen els robatoris i s'estableix d'una manera seriosa el consum de drogues. Als 15 anys reingressa al Sanatori i durant tres mesos rep novament l'anterior tractament.

A partir d'aquí, la drogodependència i els robatoris compulsius són una constant. Les seves estades a la presó no han solucionat en absolut el problema bàsic de la seva personalitat; ben al contrari, han agreujat la psicopatologia del malalt.

...per tant, proposem que es tracti el Jordi com un malalt mental, un drogaaddicte que necessita urgentment desintoxicar-se en un centre adequat, on se li proporcionï l'oportunitat de seguir una llarga psicoteràpia. Aquesta és l'única sortida possible rehabilitadora que preveiem en el cas de Jordi P.

Barcelona 20 de febrer, de 1986.
Firmat: Dr. Manuel Sánchez Chamorro. Psicòleg clínic i psicoterapeuta.»

Aquest document és part de l'informe que l'advocat de Jordi P. vuit mesos abans de la mort del seu client, va aportar en el darrer judici d'aquest, com a prova que permetés eximir Jordi de tornar a la presó, i complir la sentència en un centre de rehabilitació, possibilitat que el jutge no va contemplar.

Per a Jordi P., el tractament psiquiàtric que demanava el doctor Sánchez va consistir en una estada de 4 dies, del 28 al 31 de juliol d'enguany, a l'Hospital Psiquiàtric Penitenciari de Carabanchel. Va rebre l'atenció sanitària de l'1 d'agost a l'11 de setembre, quan el varen traslladar a l'Hospital Provincial de Madrid, després de dos intents de suïcidi. El dia 11 de setembre de 1986, Jordi P., 29 anys, tuberculós i amb paràlisi total, moria lligat i ple de sondes al seu llit, a la primera planta de l'Hospital Provincial de Madrid. Diagnòstic oficial: falta de defenses deguda a una tuberculosi avançada.

Jordi P. va néixer l'any 1957 i era el més gran dels dos fills d'un matrimoni català de classe mitjana que viu a la barriada barcelonina de Sants. De petit era un nen solitari, introvertit, bon estudiant. La primera vegada que el van haver d'ingressar a Sant Boi els seus pares van saber que tenien un fill malalt; un psicòpata, els van dir els

metges. En donar-li l'alta, el Jordi, que aleshores tenia 14 anys, va fugir de casa seva, va fer amistats noves, es va aficionar al porro i va passar de robar foteses a cometre el seu primer delictu: el robatori d'una moto a Figueres. Ja havia fet 16 anys i el jutge el condemnà a passar tres mesos a la presó Model de Barcelona. El senyor P., el pare del Jordi, fa tots els possibles perquè el seu fill no ingressi a la presó; després de parlar amb el jutge, aquest canvia els tres mesos a la Model per tres mesos al Hospital Psiquiàtric de Sant Boi. Allí, tal com diu l'informe del doctor Chamorro, Jordi torna a rebre el tractament anterior, a base de Nemactil i Artane.

Dels 16 anys, en sortir del Sanatori, fins als 21, Jordi P. no para d'entrar i de sortir de la Model. El sou del pare, que és l'únic que entra a casa, ja no és suficient per a pagar les fiances del fill i la Sra. P. deixa la feina de casa i es posa a treballar. El seu sou és destinat exclusivament per a pagar les fiances. L'any 1979 a Jordi P. ja li comencen a caure sentències fortes per atracaments i robatoris amb pistola o nava-

«Les estades en presó han agreujat la psicopatologia del malalt».

lla. El pagament de les fiances ja no és excusa per sortir de la presó i Jordi, amb 22 anys, ingressa definitivament a la Model, amb dues condemnes,

l'una de deu anys i l'altra de sis. Total, setze anys.

Quan en Jordi P. va entrar a la presó, la seva drogodependència començava a ser perillosa, però físicament encara era un noi sa. En cap de les dues sentències no se li va reconèixer l'addicció a les drogues, i, per tant, tampoc la circumstància eximent incompleta, que li hauria rebaixat la pena.

Segons la reglamentació del règim penitenciari vigent, els interns són classificats per raó de la conducta penitenciària en tres graus. El primer agrupa els de conducta pèssima, el segon els de bona conducta i, el tercer, els de conducta excel·lent, condició indispensable per a poder accedir a permisos o al règim obert. Amb els antecedents que duia, Jordi P. ingressà a la presó com a intern de primer grau. Com que la presó Model de Barcelona no té dependències especials, necessàries per als interns de primer grau, els envien a la cinquena galeria, és a dir, a les cel·les de càstic.

Deixant de banda les hores de menjar, Jordi P., com la resta dels seus

companys de la cinquena galeria, només sortia de la cel·la 20 minuts diaris, que podia aprofitar, bé dutxant-se i tornant a la cel·la, be sortint al pati a estirar les cames. Jordi P. s'estimava més sortir al pati, armar bronques i consegüentment acumular sancions que el perpetuaven en un primer grau.

La resta del dia, la passava sol a la cel·la, pensant com escapar-se, cosa que ell i uns quants més van aconseguir l'any 1982, sortint per les clavegueres de la presó, en una fuga que va ser sonada. Jordi marxa al Brasil on s'està cinc mesos, i torna a Barcelona. La policia l'inxampa i l'envien novament a la cinquena. Uns mesos més tard, es traslladat al Penal de Burgos.

El 1983 es va reformar el Codi Penal, fet que possibilitava una rebaixa de les condemnes de Jordi. Els seus pares, en assabentar-se'n, es van adreçar a un advocat barceloní, que ha volgut restar en l'anonimat, el qual ha portat la defensa del Jordi aquests últims tres anys i ens ha aportat tota la documentació que hem utilitzat per a redactar aquest article.

«Quan jo vaig conèixer Jordi P., a començaments del 83 —explica l'advocat— ja duia cinc anys a la presó i, d'aquests cinc, quatre se'ls havia passat en cel·les de càstic, a la cinquena galeria. Aquestes cel·les són la cosa més petita que es pugui imaginar, només hi cap el llit: no hi ha absolutament res, ni wàter. Coneixia els seus antecedents, sabia que era un psicopata, agreujat per una politoxicomania molt forta que no tenia abans d'entrar a la presó, i, a més, era tuberculós. El que no sé és si va agafar la tuberculosi dins o fora de la presó, però és indubtable que a la Model i en una cel·la de càstic no es cura cap malaltia, i menys aquesta, només amb pastilles. Aprofitant la reforma del codi penal, vam aconseguir que li rebaixessin de setze a vuit anys la condemna; com que ja en duia cinc internat, li'n quedaven per complir aproximadament dos i mig. Vaig posar-me en contacte amb la direcció del Penal de Burgos per saber si es podia esperar algun permís o alguna sortida per a ell i em van dir que, si canviava radicalment de conducta, podria sortir en llibertat abans de dos anys. La seva família i jo mateix vam parlar amb ell i es va mostrar disposadíssim a intentar canviar. El Jordi sabia que, si no fos per les sancions que tenia, podria començar a sortir amb permisos. El punt més important en aquells moments era que l'inhabilitessin de totes

les sancions. Aleshores, a més de treballar a l'Economat del Penal, feia qualsevol feina que li encarreguessin i estudiava, es preparava per a les proves d'accés a la universitat. El seu canvi va ser total. Encara li quedava pendent un judici a Barcelona, però era una causa que, malgrat que la sentència fos condemnatòria, la tenia en llibertat».

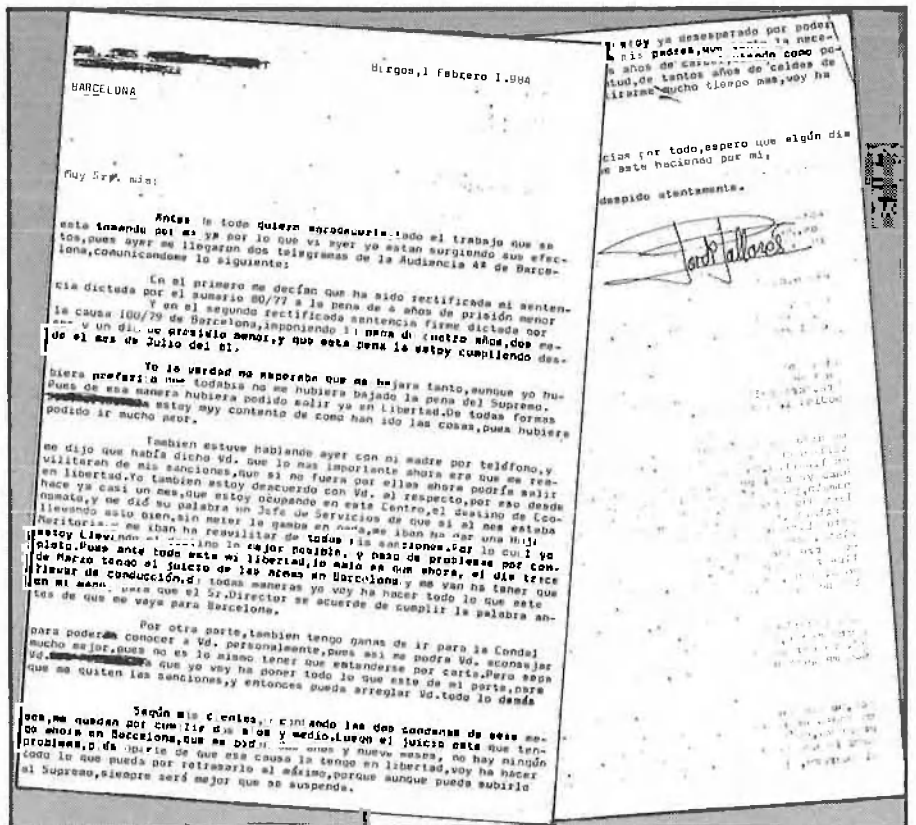
Quan Jordi P. va rebre els dos telegrams que l'Audiència quarta de Barcelona li enviava confirmant-li la rebaixa de les penes, va escriure una carta d'agraïment al seu advocat, una carta que va ser l'inici d'una futura correspondència entre defensor i defensat.

Al març de 1984 Jordi P. torna a Barcelona per presentar-se al judici de la darrera causa que li quedava pendent; encara estava classificat en un primer grau i reingressa a la cinquena galeria. El 13 d'abril del mateix any un grup d'interns, encapçalats per Juan Moreno Cuenca, «El Vaquilla», retenen en un motí diversos funcionaris de la Model. Jordi P., que no volia més sancions, va vigilar que cap dels funcionaris no patís maltractament.

L'endemà, amb els altres amotinats, és traslladat al Penal de Lleida-2, on s'està fins el 30 d'abril de 1985, quan torna a Barcelona per ser jutjat pel motí. Jordi n'ix absolt i el mateix dia torna a Lleida-2, on té problemes de seguretat. Alguns companys d'El Vaquilla no li perdonen que el dia del motí es posés de part dels funcionaris. El seu advocat li demana el trasllat a Nanclares de Oca, i li és concedit.

A Nanclares la seva salut empitjora. Segueix sense tractament sanitari específic contra la tuberculosi i la seva drogodependència és cada vegada més forta. Treballa als serveis de menjador i continua estudiant. Per bona conducta se li concedeix, primer, el segon grau. Jordi P. ja pot accedir als permisos.

La primera setmana que va tenir de permís la va passar a Barcelona, amb la família. Estava content i no va donar cap problema. El 17 de novembre de 1985 arriba de nou a Barcelona per gaudir d'un segon permís de set dies; la seva conducta a casa és normal, però el dia 23, quan anava a agafar un tren en direcció a Miranda de Ebro, es detingut com a presumpte responsable de quatre atracaments. En el moment de l'arrest duia 96.000 ptes. en efectiu, 110 grams d'haixix i 11 paperines d'heroïna. Els quatre atracaments va ser comesos entre el 17 i el 22 de novembre. Jordi P. torna a la

Carta de Jordi P. al seu advocat.

Model, destinació: cinquena galeria.

«Després de totes les promeses que ens va fer a la família i a mi mateix —diu l'advocat—, després de tant de temps de bona conducta, en una setmana ho va llançar tot per la finestra. Tants esforços per a res. Com que estava claríssim que era un malalt i un toxicòman vaig demanar a un psicòleg, aliè als centres penitenciaris, el doctor Sánchez Chamorro, que em preparés un informe, una prova pericial en què quedés reflectida la trajectòria psíquica i física del meu client. Aquest informe, signat el 20 de febrer de 1986, i la bona conducta del Jordi van permetre que els 18 anys que demanava el fiscal pels tres atracaments que el Jordi va cometre en el seu darrer permís quedessin reduïts a una condemna de divuit mesos. Vaig parlar amb el psiquiatre de la Model per veure si era possible que el Jordi no els passés a la presó, sinó en un centre de rehabilitació, com demanava el psicòleg. Em van contestar que era impossible.»

A finals de juny d'enguany vam aconseguir el seu trasllat a Nanclares de Oca. Va ser l'última vegada que el vaig veure —diu l'advocat.

El 28 de juliol de 1986 Jordi P. entra greu a l'Hospital Psiquiàtric Penitenciari de Carabanchel, on s'intenta suïcidar dos vegades, tallant-se les venes. La ferida s'infecta i l'u d'agost

l'han d'ingressar d'urgències a l'Hospital Provincial de Madrid. La família s'hi desplaça i el metge els comunica que la vida del seu fill està acabada. Qüestió de dies.

Els pares de Jordi P. es queden a Madrid. En onze dies veuen com el seu fill es envaït per un paràlisi progressiva i irreversible. El dia 11 de setembre de 1986 el doctor Eusebio Muñoz Fernández, neurocirurgià, firma el certificat de defunció per tuberculosi de Jordi P. La família demana una autòpsia, que és autoritzada, però finalment denegada, i Jordi és enterrat a Madrid el 13 de setembre.

«Ja sé que tenia la vida comptada —explica l'advocat—. Si no es moria en un intent de suïcidi, s'hauria mort per una ganivetada o per la tuberculosi o per la droga o per la Sida. El que és inconcebible és que nois com el Jordi P., en les seves condicions, hagin de fer la vida penitenciària fins quinze dies abans de morir.»

EL TEMPS s'ha posat en contacte amb l'Hospital Provincial de Madrid per parlar amb el metge que havia atès el Jordi. Ningú sabia qui era. Finalment vam aconseguir parlar amb el metge que va firmar el certificat de defunció, Eusebio Muñoz Fernández. En demanar-li si ens en podia donar informació va contestar: «Jordi P. ¿Diu que venia del Psiquiàtric de Carabanchel? No, no el recordo.» □